

PRIIMTI TEKSTAI

Negalutinė redakcija

P8_TA-PROV(2019)0338

Atliekų tvarkymas

2019 m. balandžio 4 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl atliekų tvarkymo (2019/2557(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 191 straipsnį,
- atsižvelgdamas į 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/851, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2008/98/EB dėl atliekų¹ (Atliekų pagrindų direktyva),
- atsižvelgdamas į 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/850, kuria iš dalies keičiama Direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų²,
- atsižvelgdamas į 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/852, kuria iš dalies keičiama Direktyva 94/62/EB dėl pakuočių ir pakuočių atliekų³,
- atsižvelgdamas į 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/849, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2000/53/EB dėl eksploatuoti netinkamų transporto priemonių, 2006/66/EB dėl baterijų ir akumuliatorių bei baterijų ir akumuliatorių atliekų ir 2012/19/ES dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų⁴,
- 2018 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/848, kuriuo, prisidedant prie klimato politikos veiksmų, kad būtų vykdomi įsipareigojimai pagal Paryžiaus susitarimą, valstybėms narėms nustatomi įpareigojimai 2021–2030 m. laikotarpiu sumažinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų metinį kiekį ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 525/2013⁵ (klimato politikos reglamentas),
- atsižvelgdamas į 2009 m. spalio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą

¹ OL L 150, 2018 6 14, p. 109.

² OL L 150, 2018 6 14, p. 100.

³ OL L 150, 2018 6 14, p. 141.

⁴ OL L 150, 2018 6 14, p. 93.

⁵ OL L 156, 2018 6 19, p. 26.

2009/125/EB¹, nustatančią ekologinio projektavimo reikalavimų su energija susijusiems gaminiams nustatymo sistemą, ir įgyvendinimo reglamentus bei savanoriškus susitarimus, priimtus pagal tą direktyvą,

- atsižvelgdamas į savo 2018 m. rugsėjo 13 d. rezoliuciją dėl Europinės plastikų žiedinėje ekonomikoje strategijos²,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. balandžio 17 d. rezoliuciją dėl 7-osios aplinkosaugos veiksmų programos įgyvendinimo³,
- atsižvelgdamas į savo 2017 m. liepos 6 d. rezoliuciją dėl Europos veiksmų siekiant tvarumo⁴,
- atsižvelgdamas į savo 2017 m. liepos 4 d. rezoliuciją „Ilgesnė produktų naudojimo trukmė: nauda vartotojams ir įmonėms“⁵,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. gegužės 31 d. rezoliuciją dėl Ekologinio projektavimo direktyvos įgyvendinimo (2009/125/EB)⁶,
- atsižvelgdamas į 2018 m. gruodžio 19 d. teisėkūros institucijų pasiektą laikiną politinį susitarimą dėl pasiūlymo dėl direktyvos dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo,
- atsižvelgdamas į 2017 m. sausio 26 d. Komisijos komunikatą dėl Energijos iš atliekų vaidmens žiedinėje ekonomikoje (COM(2017)0034),
- atsižvelgdamas į 2018 m. sausio 16 d. Komisijos komunikatą „Žiedinės ekonomikos dokumentų rinkinio įgyvendinimas: cheminių medžiagų, produktų ir atliekų teisės aktų sąlyčio gerinimo variantai“ (COM(2018)0032 ir susijusį tarnybų darbinį dokumentą SWD(2018)0020)),
- atsižvelgdamas į 2015 m. gruodžio 2 d. Komisijos komunikatą „Uždaro ciklo kūrimas. ES žiedinės ekonomikos veiksmų planas“ (COM(2015)0614),
- atsižvelgdamas į per pastaruosius keletą metų gautas daugiau kaip 60 peticijų, susijusių su atliekų tvarkymu, kurias Europos Parlamentas gavo iš Belgijos, Bulgarijos, Graikijos, Italijos, Lenkijos, Slovakijos, Ispanijos ir Jungtinės Karalystės,
- atsižvelgdamas į Peticijų komiteto apsilankymus pastaraisiais metais informacijos rinkimo tikslu atliekų tvarkymo klausimu Bulgarijoje, Graikijoje ir Italijoje pastaraisiais metais, o ypač į išvadas ir konkrečias rekomendacijas dėl tolimesnių pranešimų,
- atsižvelgdamas į savo 2012 m. vasario 2 d. rezoliuciją klausimais, kuriuos peticijų pateikėjai iškėlė dėl Atliekų tvarkymo direktyvos ir su ja susijusių direktyvų taikymo

¹ OL L 285, 2009 10 31, p. 10.

² Priimti tekstai, P8_TA(2018)0352.

³ Priimti tekstai, P8_TA(2018)0100.

⁴ OL L 334, 2018 9 19, p. 151.

⁵ OL L 334, 2018 9 19, p. 60.

⁶ Priimti tekstai, P8_TA(2018)0241.

Europos Sąjungos valstybėse narėse (2011/2038 (INI))¹,

- atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 216 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi visoje ES pasiekta pažangos mažinant atliekų susidarymo poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai, tačiau tebėra daug problemų ir reikia imtis skubių priemonių siekiant užtikrinti tvarų išteklių valdymą, ypač kai tai susiję su santykinai dideliais neapdorotų atliekų, kurios vis dar šalinamos daugelyje valstybių narių, kiekiais;
- B. kadangi du iš pagrindinių ateities uždavinių yra sumažinti susidarančių atliekų kiekį ir suderinti atliekų tvarkymo tikslus su žiedinės ekonomikos tikslais, visų pirma skatinant pakartotinį naudojimą ir perdirbimą;
- C. kadangi prevencija buvo patvirtinta kaip pagrindinis atliekų hierarchijos prioritetas Atliekų tvarkymo direktyvoje 2008/98/EB;
- D. kadangi netinkama atliekų tvarkymo praktika daro didelį poveikį aplinkai, o konkrečiai – dirvožemiui, vandeniui ir orui; kadangi peticijų pateikėjai atkreipė dėmesį į tai, kad sąvartynai ir deginimo įrenginiai buvo patvirtinti ir pradėjo veikti netoli gyvenamųjų ir žemės ūkio vietovių bei tose vietovėse, kuriose valstybių narių kompetentingos institucijos tinkamai neatsižvelgė į geologines ir hidrogeologines sąlygas, o tai kelia tiesioginę grėsmę visuomenės sveikatai;
- E. kadangi daugiau kaip 80 % produkto poveikio aplinkai nustatoma projektavimo etape, todėl šis etapas vaidina svarbų vaidmenį skatinant atliekų prevenciją ir visus žiedinės ekonomikos aspektus, kaip antai gaminio ilgaamžiškumą, atnaujinamumą, pataisumą, pakartotinį naudojimą ir perdirbimą;
- F. kadangi vadovaujantis dalijimosi ekonomikos ir paslaugų ekonomikos principais ne tik gaminami tvaresni ir efektyviau išteklius naudojantys gaminiai, bet ir siekiama sumažinti atliekų susidarymą Europoje;
- G. kadangi keliose valstybėse narėse Komisija dirbo prie daug pažeidimų nagrinėjimo procedūrų, susijusių su ES atliekų tvarkymo teisės aktų pažeidimais; kadangi keletas iš šių atvejų buvo perduoti Europos Sąjungos Teisingumo Teismui, kai kurie iš jų neseniai:
- H. kadangi naujausioje Komisijos ataskaitoje dėl ES atliekų teisės aktų įgyvendinimo, įskaitant ankstyvojo perspėjimo ataskaitą, skirtą valstybėms narėms, kurioms gresia pavojus atsilikti nuo pasirengimo pasiekti 2020 m. pakartotinio naudojimo ir (arba) perdirbimo tikslą komunalinių atliekų srityje, nustatyta, kad esama didelių spragų, kurias būtina skubiai pašalinti, jei Europa nori pasinaudoti žiedinės ekonomikos teikiama nauda aplinkai ir ekonomikai;
- I. kadangi naujausi duomenys, pateikti kartu su įvairiomis peticijomis, parodė, kad atliekų tvarkymo padėtis keliose valstybėse narėse ir regionuose vis dar yra rimta problema, nes yra svarių įrodymų, kad reikia gerokai patobulinti Pagrindų direktyvos dėl atliekų ir kitų ES teisės aktų, susijusių su atliekų prevencija ir tvarkymu, įgyvendinimą;
- J. kadangi ekonomikai, kurioje pirmenybė teikiama medžiagų taisymui, pakartotiniam

¹ OL C 239 E, 2013 8 20 p. 60

naudojimui, perdarymui ir perdirbimui, reikia daugiau darbo jėgos nei ekonomikai, paremtai atliekų šalinimo principu, o taip sukuriama daugiau darbo vietų; kadangi tinkamas galiojančių teisės aktų dėl atliekų prevencijos ir tvarkymo įgyvendinimas galėtų išlaisvinti pakartotinio naudojimo ir perdirbimo sektorių darbo vietų kūrimo potencialą;

- K. kadangi tinkamas atliekų tvarkymas ir atliekų prevencija yra labai svarbūs siekiant pagerinti gyvenimo kokybę Europoje ir sukurti netoksišką aplinką;
1. pabrėžia, kad daugelyje peticijų, pateiktų dėl valstybės narės neįgyvendintų teisės aktų atliekų srityje, nurodoma į įvairias sveikatos ir aplinkos problemas, susijusias su netinkama atliekų tvarkymo praktika, pvz., prasta oro kokybė miesto teritorijose, požeminių vandens išteklių užteršimas, pernelyg didelis triukšmo lygis ir nemalonaus kvapo tarša;
 2. pabrėžia, kad siekiant paremti perėjimą prie labiau žiedinės ekonomikos, viešasis atliekų tvarkymo finansavimas nacionaliniu ar ES lygmeniu turėtų būti suderintas su tikslu atliekų tvarkymo hierarchiją perkelti aukščiau; todėl mano, kad lėšos turėtų būti skiriamos prevencijos, pakartotinio naudojimo, atskiro surinkimo ir perdirbimo planams bei projektams;
 3. ragina valstybes narses siekti didesnės pažangos nustatant veiksmingus prevencijos, pakartotinio naudojimo, atskiro surinkimo ir antrinio perdirbimo planus bei projektus, kurie yra labai svarbūs mažinant atliekų poveikį aplinkai, pasinaudojant žiedinės ekonomikos teikiama ekonomine nauda ir didinant išteklių naudojimo efektyvumą; primygtinai ragina Komisiją remti valstybių narių įgyvendinimo pastangas, be kita ko, teikiant techninę pagalbą ir ES lėšas; siūlo priimti tinkamas ekonomines priemones, kaip nustatyta Atliekų pagrindų direktyvoje ir taikyti veiksmingas bei ekonomiškai efektyvias didesnės gamintojo atsakomybės sistemas, skirtas perėjimui prie žiedinės ekonomikos skatinti;
 4. ragina valstybes narses imtis priemonių siekiant išvalyti šiukšles ir pagerinti atliekų tvarkymą (surinkimą, rūšiavimą ir perdirbimą) bei patvirtinti ekonomines priemones ir informuotumo didinimo kampanijas, skirtas užkirstas kelias šiukšlinimui;
 5. palankiai vertina Komisijos norą vykti į aukšto lygio žiedinės ekonomikos/atliekų tvarkymo vizitus į valstybes narses, kurioms gresia pavojus, kad nebus pasiekti 2020 m. komunalinių atliekų tikslai ir bendradarbiauti su atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant vietas ir regionų subjektų asociacijas bei organizacijas visoje Europoje, kurios iš tikrųjų skatina visiškai atsisakyti atliekų ir ją susijusią politiką;
 6. pabrėžia, kad valstybės narės turi sumažinti atliekų susidarymo poveikį aplinkai, visų pirma mažindamos komunalinių atliekų kiekį; šiuo tikslu ragina valstybes narses taikyti atliekų prevencijos priemones, kaip nustatyta persvarstytoje Pagrindų direktyvoje dėl atliekų;
 7. pabrėžia, kad nacionaliniai, regionų ir vietos subjektai atlieka labai svarbų vaidmenį tvarkant atliekas ir formuojant bei įgyvendinant politiką šioje srityje; primena, kad nuosekli politika ir atitinkamos infrastruktūros tobulinimas laikantis atliekų hierarchijos gali būti nustatyti tik vykdant koordinavimą ir bendradarbiavimą ES visais lygmenimis; prašo Komisijos atlyginti už geriausią praktiką visais lygmenimis ir palengvinti jų

mainus, taip pat konkrečiai ir tinkamai remti novatoriškus projektus;

8. ragina valstybes nares ir pramonės įmones, kaip pagrindines atliekų tvarkymo sektoriaus partneres, labiau įsipareigoti skatinti žiedinės ekonomikos tiekimo grandines, siekiant gauti prieigą prie aukštos kokybės antrinių žaliavų, dažnai konkurencingomis kainomis, kurios turėtų būti naudojamos tolesniam naudojimui ir gamybai;
9. ragina rengti mokymus ir skatinti įvairias užimtumo formas, įskaitant finansinę paramą aukšto lygio įgūdžių mokymui ir socialinėms darbo vietoms, ypač taisymo ir parengimo pakartotiniam naudojimui srityse;
10. tvirtai tiki, kad reikia tinkamai skatinti ir remti naujus verslo modelius, skirtus atliekų prevencijai, pakartotiniam naudojimui ir perdirbimui, siekiant veiksmingiau skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos;
11. pabrėžia, kad tinkamas žiedinės ekonomikos dokumentų rinkinio įgyvendinimas suteikia galimybių visoje ES, įskaitant investicijas, kurios padės racionalizuoti gamtinių išteklių naudojimą;
12. todėl pabrėžia, kad padidinus išteklių naudojimo našumą (pasiekus didesnę efektyvumą ir sumažinus išteklių švaistymą) taikant tokias priemones, kaip pakartotinis naudojimas, perdirbimas ir pergaminimas, galima gerokai sumažinti ir išteklių naudojimą, ir išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, o tai ir yra žiedinės ekonomikos pagrindas; pabrėžia, kad žiedinėje ekonomikoje išteklių išlieka ekonomikoje ir toliau produktyviai naudojami pasibaigus produkto gyvavimo ciklui, tuo sumažinant išteklių sunaudojimą; mano, kad, atsižvelgiant į teisės aktus dėl atliekų, patobulintas žiedinis gaminių projektavimas padės užbaigti gamybos ciklus ir pereiti prie gamybos bei vartojimo modelių, taip sumažinant nuodingųjų medžiagų kiekį ir bendrą atliekų kiekį;
13. ragina valstybes nares užtikrinti visišką skirtingų atliekų apimčių ir tvarkymo galimybių, ypač tose bendruomenėse, kurias gali paveikti atliekų tvarkymo vietos ir nauji projektai, galutinės paskirties vietos skaidrumą ir konsultuotis su šiomis bendruomenėmis sprendimų priėmimo procese; be to, ragina valstybes nares visapusiškai ir kruopščiai įgyvendinti 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (Poveikio aplinkai vertinimo direktyva)¹ ir kitų atitinkamų ES teisės aktų, kuriais siekiama apsaugoti aplinką ir visuomenės sveikatą, nuostatas;
14. mano, kad atskiras atliekų surinkimas „nuo durų“ yra veiksmingas būdas informuoti gyventojus apie strateginę žiedinės ekonomikos svarbą ir veiksmingiau pasiekti bendrą įsipareigojimą siekti šio tikslo; pabrėžia, kad taikant tokias sistemas galima geriau apskaityti susidariusių buitinių atliekų rūšis ir kiekį bei su jomis susijusius perdirbimo poreikius, siekiant kuo labiau padidinti parengimą pakartotiniam naudojimui ir antriniam perdirbimui, o taip pat sudaryti sąlygas taikyti teisingesnes skatinamąsias ir (arba) atgrasančias ekonomines priemones;
15. primena, kad atliekų hierarchijos apačioje deginimas užima antra vietą po atliekų laidojimo savartyuose;

¹ OL L 26, 2012 1 28, p. 1.

16. primena, kad pavojingos atliekos kelia specifinius iššūkius, į kuriuos negalima nekreipti dėmesio ir juos būtina konkrečiai spręsti; ragina valstybes nares visapusiškai įgyvendinti Atliekų pagrindų direktyvos nuostatas, susijusias su pavojingų atliekų tvarkymu;
17. remia Komisijos vykdomas pažeidimo nagrinėjimo procedūras prieš valstybes nares, kurios nesilaiko atliekų teisės aktų; ragina Komisiją išnaudoti visas ankstyvojo perspėjimo sistemos teikiamas galimybes, kaip nustatyta peržiūrėtose atliekų direktyvose; siūlo, kad Komisijos surinktos baudos būtų reinvestuojamos į projektus, kurie atitinka aukščiausią atliekų hierarchijos lygį;
18. apgailestauja dėl to, kad, anot peticijos pateikėjų, sąvartynai buvo įrengti netoli gyvenamųjų ir žemės ūkio veiklos vietų; ragina valstybių narių kompetentingas valdžios institucijas užtikrinti visapusišką žmonių sveikatos apsaugą ir patvirtinti struktūrines priemones, skirtas kovai požeminio vandens tarša;
19. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir valstybių narių vyriausybėms bei parlamentams.